

Aborigines van 1788-1901

Periode tot globaal 1901 gekenmerkt door destructie van groot deel van de Aboriginal samenlevingen. Oorzaken: **a. geweld; b. epidemieën; c. onderlinge strijd; d. Aboriginal fatalisme**

ad a. geweld. Aanvankelijk niet altijd verzet: Aborigines schenen eerst niet het gevoel te hebben onteigend te worden; in eigen samenlevingen wel geweld binnen eigen groep en tussen groepen, maar nooit om territoriale veroveringen, zo goed als onbekend.

Geen conceptie in hun wereldbeschouwing die verklaarbaar maakt dat land plotseling niet meer aan hen toebehoort, en zij niet meer aan het land.

Maar spoedig werden de agressieve bedoelingen van de Europeanen wel duidelijk: ze hadden land nodig voor hun vee, hun landbouw en de ontwikkeling van woongebieden; en daarom moesten de Aborigines verdwijnen.

Eerst nog guerrilla-achtig verzet. Aborigines soms superieur op dit punt. Dodencijfers: tussen de 2.000 en 2.500 kolonisten, en meer dan 20.000 Aborigines. deze aantallen niet indrukwekkend als men ze vergelijkt met oorlogen op de Europese slagvelden. Maar men moet bedenken dat Australië in die periode nog dunner bevolkt was dan nu: kleine, verspreide Aboriginal groepen en een gering aantal kolonisten. Dus verhoudingsgewijs gaat het hier om gigantische percentages.

ad b. epidemieën.

Naast dit geweld dat relatief veel slachtoffers eiste onder de Aboriginal bevolking werd de nieuwe ziekten een nog groter probleem. Zonder de immuniteit daartegen vielen er vele doden, zelfs onder Aborigines die nog geen contact hadden gehad met de kolonisten. Een epidemie van waterpokken doodde in 1789 al de helft van de Gamaraigal Aborigines. in en rond Sydney. In 1840 doet een Europeaan verslag van een dergelijke epidemie die elders onder Aborigines had plaatsgevonden in de jaren daarvoor: *"the disease was of a very virulent type, and after a week or so, they were unable to bury the dead, and day by day kept moving onwards, leaving their dead on the ground"*

Wanneer het contact met Aborigines eenmaal gemaakt was dan maakte dergelijke epidemieën vele slachtoffers, ze raasden als een vuur door Aboriginal gemeenschappen: pokken, mazelen, griep, gewone verkoudheden: het waren allemaal ziekten waar Aborigines geen weerstand tegen hadden.

Verder ontstonden er ziekten die het gevolg waren van het statische leven dat Aborigines steeds meer moesten gaan leiden; door gebrekkige kennis hygiëne (mensen trokken vroeger gewoon weg) nu veel slachtoffers door diarree, maag en darmziekten en uitdroging als gevolg daarvan. Slechter voedsel veroorzaakte ondervoeding, hogere bloeddruk en hoge cholesterol gehalten en suikerziekte

Een andere 'gift' van de Europeanen betrof geslachtsziekten, die eveneens een verwoesten effect hadden. Rond 1840 had 2/3 van de Ab bevolking rond Sydney de ziekte opgelopen en elders verliep het niet veel anders. (aantallen zijn enigszins wilde schattingen, maar dat het veel was, is buiten kijf). De ziekte veroorzaakte naast enkele doden vooral onvruchtbaarheid.

ad c: onderlinge strijd. Dood door ziekte had ook grote gevolgen voor het geloof van de Aborigines, die deze ziekten toeschreven *aan tovenarij* van vijanden, en op het laatst geloofden ze dat ze geconfronteerd waren met een afschuwelijk zwarte macht van buiten af (nog niet gerelateerd aan blanken). Zelfs wanneer Aborigines door blanken gedood werden geloofden sommige nog in tovenarij en zagen de blanken slechts als mensen die gebruikt

werden door inheemse tovenaars (verklaringsapparaat Aborigines onder druk: verward en ontzet door gebeurtenissen die alle verklaarbaarheid missen).

Tweede reden van onderlinge strijd: kolonisten verjoegen Aborigines van hun land, die hun heil zochten elders, maar daar als vreemdelingen in conflict kwamen met de Aborigines daar. Bovendien raakte Ab. gemeenschappen zo wie zo op drift, gingen zwerven om Europese nederzettingen te vinden voor voedsel, kwamen dwars door andere stamgebieden waarvoor ze vreemde waren of waarmee ze geen traditionele contacten hadden. *Gevolg: meer geweld.* Het gevolg van dit alles (oorlog, ziekte, intern geweld) dat sommige Ab. stammen vrijwel volledig uitstierven, van anderen bleven verdwaasde en ontheemde mensen over, niet meer wetend en begrijpend welk onheil hen overkomen was en waarom.

Voor Aborigines een geweldige achteruitgang in bevolkingsaantallen. Schattingen rond Sydney: van de 8.000 doden, 5.000 (62%) door ziekte, terwijl allerlei vormen van geweld tussen Aborigines en Europeanen en tussen hen onderling leidde tot ongeveer 1.000 doden (12%).

Deze verhouding tussen de cijfers redelijk representatief voor andere delen van Australië. Maar niet alleen de hoge sterftcijfers veroorzaakte een teruggang in de Aboriginal bevolking, ook de geboortecijfers zakten dramatisch. Weer een representatief voorbeeld, nu rond Melbourne rond 1850: 20 geboorten in tien jaar bij de zeven stammen (of wat daar nog van over was) die dat gebied telde. Oorzaken: vooral geslachtsziekten, kindersterfte hoger dan normaal, en misschien dat traditionele methoden van infanticide, toegepast in tijden van stress en schaarste, ook een rol gespeeld hebben.

ad d. fatalisme. Hoeft weinig betoog dat te midden van al deze ellende Aborigines in de gekoloniseerde gebieden en aan de frontier het spoor bijster raakten en de zin om te leven verloren. Zoals de Engelse taal dat treffend kan uitdrukken: *they lost a sense of purpose and desire for living.*

Alleen daar waar de Europeanen zich nog nauwelijks waagden (woestijn en tropische noorden) bleven Ab samenlevingen in tact en dat geldt nog tot de dag van vandaag (maar is een minderheid van de totale Ab bevolking).

Zonder land, zonder sociale structuur waarbinnen men een plaats heeft, zonder toegang tot de sacrale plaatsen waardoor uitoefening van religie haar zin verliest, ontzet door alles wat er rond hen plaatsvond: al deze ontwrichting op alle fundamentele aspecten van het land leidde tot een fatalisme dat Aborigines reduceerde tot wrakken die lange tijd geen enkel initiatief meer konden opbrengen, moedeloos rondgingen rond Europese woonplaatsen en boerderijen en eigenlijk wachtten tot het afgelopen was. Velen eindigden in reservaten en stonden door speciale wetgeving (*Aboriginal Acts*) onder curatele van missie en overheid.

Sombere afsluiting, des te bewonderenswaardiger dat in de loop van de volgende eeuw de nakomelingen van deze ontheemden er voor een deel in geslaagd zijn weer een gevoel van eigenwaarde en trots op te bouwen, wat de basis vormt voor de hedendaagse culturele en politieke emancipatie van de Aboriginal bevolking.